

"Om alltså rättvisan lämnas åsido, vad är då staterna annat än stora rövarband? Ty vad är rövarband annat än små stater? Ty även ett land består av människor, det styrs av en hövding's befallning, det hålls ihop av ett samhällsfördrag, bytet fördelas enligt godkänd lag. Om genom tillskott av usla personer detta elände tillväxer så mycket att det behärskar ett territorium, inrättar ett residens, ockuperar samhällen och underkuvar folk, då kan det mera uppenbart kalla sig för en stat och blir öppet erkänt som en sådan, inte därför att dess rovgirighet nu skulle vara borta utan därför att den inte är straffbar mer. Ty det var ett elegant och sannfärdigt svar som en viss infångad pirat gav Alexander den store. När kungen frågade honom vad han menade med att göra havet osäkert svarade han nämligen med ädelt trots: 'Detsamma som du när du gör hela världen osäker! Eftersom jag gör detta med ett litet skepp kallas jag pirat. Du gör det med en stor flotta, och därför kallas Du kejsare'."

Citat ur "De civitate Dei" av Augustinus.

FÖLJDERNA AV ROSKILDETRAKTATEN

Skånelands befolknings- och kulturkatastrof.

Den svartaste perioden i Skånelands kända historia kännetecknas inte bara av lidande, fattigdom, pest, våld och förtryck, utan också av en katastrofal kulturell nedgång. Befolkningskatastrofen är väl den sidan vi mest har fäst oss vid och dess hela vidd kan inte överblickas i annat än ungefärliga mycket osäkra siffror, vad det gäller perioden 1658-1720. Vad som är dess för innan är för alltid höljt i dunkel. Totalt sett kan emellertid det som skedde under dessa århundraden jämföras med nyare tiders folkdråp, såväl vad det gäller helheten som den ådagalagda bestialiteten.

Befolkningsnedgången under den sista upprorstiden 1658-1720 har med vissa osäkra marginaler beräknats till inte mindre än omkring 38-40 %. Vi får då komma ihåg, att ett mer eller mindre konstant folkuppror förekom under dessa sextio år och att makthavarna med alla medel slog ner det. Inom procenttalet kan man beräkna, att omkring 30.000 fick släppa livet till under motståndskampen. Ytterligare cirka 30.000 tvångsrekryterades till de svenska trupperna i de ockuperade länderna på andra sidan Östersjön. Med tiden kom den svenska krigsmakten att till sin numerär bestå av över 30 % skåneländare! Vidare kan det

beräknas, att omkring 15.000 familjer tog sin tillflykt i Danmark, företrädesvis på Själland. Det kan vidare nämnas, att inom ramen för människoförlusterna i procent ligger också det normala födelseöverskottet.

Med hänsyn till vad vi fått uppleva i vår tid i flyktingväg, till exempel den tyska folkflykten från Polen eller från Tjeckoslovakien och den tyska östzonen, kanske man rycker på axlarna när man försöker beräkna Skånelands folkförluster. Men allt är relativt och man må därför erinra om, att de angivna talen ligger 300 år tillbaka i tiden, då Danmarks invånarantal låg betydligt under en miljon. Med den relationen för ögonen bör var och en inse den skåneländska befolkningskatastrofens fulla vidd. Vi kan ytterligare illustrera densamma med att invånarantalet i Lund år 1719 inte uppgick till mer än 199 personer och att antalet ännu 1738 ej var mer än 215. Det finns således fog för påståendet, att den angivna perioden innebar en befolkningskatastrof, vars följder vi i vår tid enbart kan ana men aldrig beräkna. Det är med andra ord ett nedtystat, gömt och glömt folkdråp!

Allt detta på den svenska kungaimperialismens altare, där man också får lägga provinsens enorma förluster i konst- och kulturvärden, under den långa krigsperioden från 1200-talet fram till 1720. Detta utforskade och förtigna fält är sannolikt enastående inte bara vad det gäller Norden, utan också i en ännu vidare krets. Likaså får man leta efter motstycke till den brutalitet, varmed den gamla högt utvecklade kulturen i de östansundska landskapen bröts ner med våld eller hot om våld.

Men det tog tid innan motståndet kunde betvingas, ty skåningarna ansågs med rätta som de bästa soldaterna i det danska riket. De kunde bättre än folket från övriga danska landskap umgås med vapen och de kunde också lättare utstå besvärligheter. Framförallt satte man högt pris på de tappra, men oroliga männen från Göinge härad och värvade helst inom detta område. Så gjorde också Mickel Göing, den ryktbare stigfinnaren, då han 1566 i Göinge och Norra Åsbo härader värvade 400-500 knektar. I hans värvarspår skulle det senare komma många, många andra.

Belysande för motståndets frukter i kulturellt hänseende kan vara, att det dröjde till inemot 200 år efter Roskildetraktaten, innan det åter uppträdde en skånsk författare i Skåne. Man kan antaga att om den svenska regeringen följt bestämmelserna i fredstraktaterna skulle inte ockupationen och den territoriella annektionen fått de katastrofala följder som nu blev fallet. Det var svenskarna som var upphovet till folkdråpet och det var de som representerade de grundläggande lagbrotten, men ändå kastade man skulden på de skåneländska motståndsmännen - "upprorsmakarna" och detta trots, de garantier det skånska folket erhållit i fredsurkunderna. Vi minns från Roskilde hur svenskarna genom den 9:e artikeln garanterade den östdanska befolkningen, att bliva kvar vid sitt språk, sin lag och sin kyrkoordning. Med andra ord allt sammantaget, vissa mänskliga rättigheter av för folket näraliggande och vardagligt slag. Folket i Skåneland skulle dessutom få välja sin egen representation, där de i Malmö, genom sina valda ombud, skulle kunna påverka sin egen framtid. De högtidliga

garantierna sveks som bekant på ett utstuderat och hänsynslöst sätt. Mot den här bakgrunden kan vi sentida se hur katastrofen utvecklade sig i snabb takt, med ständig stegring av raffinerade metoder från båda sidor. Som sentida ättlingar till detta vårt framfarna folk, måste vi ställa oss på deras sida i deras kamp för människoberättigande, ty i annat fall var deras kamp och offer helt förgäves. Gör vi inte det, gör vi oss skyldiga till förräderi mot våra kämpande förfäder och anförvanter, vilka nu vilar på okända platser i detta land - som vi numera bör förena oss omkring, under namn av Skåneland.

Den danske skalden Holger Rørdam har med några få ord sammanfattat orsakerna till det skånska folkets dilemma i och med tvångsannektionen på följande sätt: "hvad der den ene Dag var en Ære og Ros, saasom Kærlighed til Konge og Fædreland, bliver den næste Dag en Brøde, idet de har faaet en anden Konge og et andet Land, og det et, som de maaske nys stred mod med alle Fortvivlelsens Kræfter. Baana, der var knyttet gennem Aarhundreder, sønderrevedes, Trofasthed mod de nedarvede Minder og Forbindelser blev Utroskab mod den nye Overhøjhed, og Forssøg paa at tilbageføre den forrige Tingenes Tilstand blev Majestætsfolbrydelse".

Den nationalistiske Rørdam har med dessa få ord satt fingret på den katastrof, som drabbade en tredjedel av Danmarks folk, vilket genom några namnteckningar i Roskilde blev en ny tvångsinkorporerad del i det svenska imperiet. Hos Skånelands folk var sympatierna danska, men språket skånskt-danskt. Genom det nya statsbandet förenades de med den uråldriga fienden Sverige, även om folket på grund av fredsbestämmelserna fortfarande avsågs bli en avskild del av den danska nationen. Det östansundska folket i Skåne, Blekinge och Halland hade vid det laget en gemensam mer än 1000-årig historia med sitt gamla moderland, danat till en riksenhet på folk-, kultur-, och språkområdet. Det är därför helt förklarligt, att Skånelands folk, under den hårda och orättfärdiga försvenskningen, kraftfullt motsatte sig att bli inlemmade i arvfiendens rike. Genom svenskarnas svek mot fredsbestämmelserna, får den imperialistiska svenska kungadikturen anses ha huvudansvaret för vad som skedde. Det var inte de skåneländska motståndsmännen och det skånska folket som gjorde sig skyldiga till de påstådda "brotten" mot den svenska överheten i Skåneland, ty genom fredsbrotten ägde folket full rätt att försvara sitt land och om möjligt med våld köra ockupationsmakten ur landet. Genom de planerade övergreppen framkallade svenskarna den kommande befolkningskatastrofen och på grövsta sätt förbröt man sig mot i vår mening sedvanliga folkrättsliga regler. Ensidigt bröt svenskarna de ingångna fredsavtalen i flera avseenden, men kunde ändå med hjälp av de stora kontinentalmakterna förhindra en återförening av de danska och Skåneländska landsdelarna.

Att kämpa in i det sista var inte något nytt för det skåneländska folket. Tidigare hade man århundradena igenom visat, att inga offer var för stora. Trots motgångarna fanns alltid frihetskärleken där, att duka under för en övermakt var ingen skam! Redan den gamle danske historieskrivaren Saxo Grammaticus (1150-1220) har i sin historia *Gesta Danorum* beskrivit Skånes folk så här: "Så ofta allmogen i Skåne funnit skatter och tungor odrägliga, har den med samlad styrka

mött orätten. När oket syntes den för tungt, har den samfällt med vapen krävt sin frihet". Vi må i det här avseendet minnas, att denna karaktärsbeskrivning av ett helt folk tillkom cirka 250 år innan de första allmogeresningarna förekom i något svenskt landskap!

"samfällt med vapen krävt sin frihet" var de avslutande orden, men vad de kostade i blod kan vi aldrig få veta. Ett vet vi dock och det är, att det mesta av dessa strömmar av blod från det skåneländska folket kom sig av svenskarnas månghundraåriga plundringskrig. Det var här de prövade sina vapen, mot en i stort sett försvarslös civilbefolkning, det var här de brände oskyldiga människors hus och hem, det var här de skändade och plundrade de skånska helgedomarna och det var här de våra slogs för sin existens i generation efter generation!

I kanten av en handskrift av Skånelagen har någon omkring år 1300 skrivit några betecknande ord på skånskt tungomål: "Hauí that skanunga ærliki mæn, Toco vitar oræt aldrih æn", vilket vi nu "försvenskar" på följande sätt: "Så var det bland ärlige skånske män, De togo mot orätt aldrig än". Det här var drivfjädern i generation efter generation, man godtog helt enkelt inte några oförrätter. När det gällde fädernas land, gård och gods, liv och framtid, så har sinnet för den rättvisa, man ville beröva honom, genast vaknat och satt vapen i hans händer. Inga offer var för stora för att försvara det man ansåg som heligt.

Bakom skymtar den skånska byorganisationens styrka, som en av de väsentliga grunderna till att man inte utan vidare underkastade sig det svenska oket. Sockenstämmorna i Danmark och Skåneland hade en relativt svag ställning. Det kom i sin tur att betyda ett stort mått av folkligt beslutande självstyre på en rad områden. Denna självständighet mot den centrala och regionala makten var ytterligare markerad i Blekinge samt i norra och östra Skånes skogshärad. Helt naturligt inbjöd detta till konfrontation med den svenska herremaktens detaljgripanden i folkets görande och låtande. Det blev nu en kamp om den hävdvunna självständigheten, då man inte tålde några utombys herrar och allra minst de svenska.

Följderna har vi fått veta genom fragmentariska skildringar av svensksinnade historieskrivare, men må vi ha i minnet att det i Skånelands jord, i varje by och i varje stad vilar det danska och skånska soldater och motståndsmän i flera tiotusental, vilka här in i det sista stred för sitt land och sina efterkommande. Enskilt offrade de det enda liv de hade på den här fosterjorden, men inte för att erövra främmande folks jord, utan för att värna fädernas jord. Minns också, att dessa våra okända anförvanter finns på okända platser i alla Skånelands socknar och där vi minst kan ana det. Må vi hålla deras minne levande och inte förglömma eller förgäta deras kamp.

I annat fall gör vi oss skyldiga till förräderi! "Det folk är starkt som känner samhörigheten med sina fäder", skriver David Assarsson i några tankar om Skånelands historia i Skånelands skolor 1949 och fortsätter: "Men svagt och

föraktligt blir det folk, som söker lösa sambandet med fäderna eller till och med förnekar dem. Vem kan väl ha aktning för något sådant?"